

Vanhan virittimen matka museoon

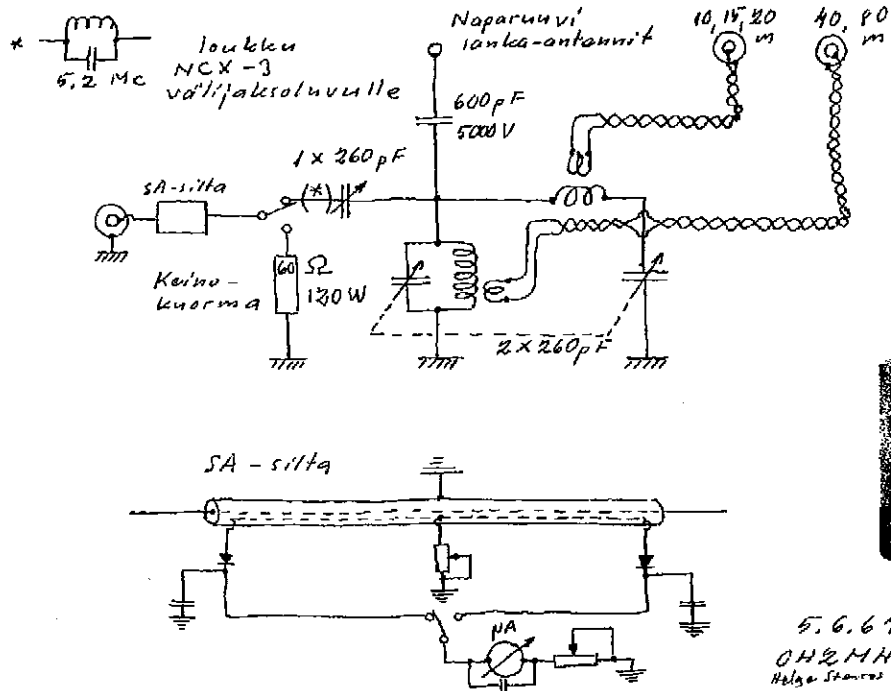
Reino Janhunen, OH2HK
oh2hk@sral.fi

Toimitin viime vuonna Lahden Radio- ja tv-museon SRAL:n osastolle vanhan kunnan Z-Matchin, antennivirittimen, jonka Olli, OH2KX luovutti museokäyttöön Helge Stenrosin, ex-OH2MH, jäämistöstä. Laite on edustava näyte itse tehdystä laitteesta ja täysin käyttökuntoinen.

Z-Match -tyyppinen viritin tuli tunnetuksi jo 50-luvulla ja niitä on rakennettu varmasti satamäärin OH-maassakin mitä erilaisimpina versioina. Kaupallisten antennivirittimien rinnalla "home made"-virittimet pitävät vielä yllä sitä radioamatöörien rakentelun perustaitoa, jonka juuret ovat hamassa historian hämärässä.

Ex-OH2MH, Helge, rakensi antennivirittimensä Radiopuhelin Oy:n RPA-viritinkoteloon, johon hän sai muitakin komponentteja samasta lähteestä: säätökonkat, keinokuorman ja eloksoidut mustat nupit.

Z-Matchin kytkentä on perinteinen muutamalla lisäyksellä. 60-luvun tutun transceiverin NCX-3:n välitaajuudelle on viritetty loukku ja pitkälanka-antennit kytketään konkalla piirin kuumasta päästä. Virityspiiri on kahden kelan ja kahden konkan yhdistelmä. Kuormitusta säätelee sarjakonkka $1 \times 260 \text{ pF}$ ja resonanssi-piiriä $2 \times 260 \text{ pF}$ kaksikko, joka on kelan kanssa rinnan alabandeilla ja sarjassa yläbandeilla. Antennisyöttö on hoidettu mipolaanipunoksella.

Keinokuorma on jyrkävähkö hiilisauva, joita oli siihen alkaen kaupan ylijäämätavarana. SA-silta on suosittu reflektometri-tyyppinen konstruktio, jossa vaikein vaihe oli eristetyin, tarpeeksi ohuen, näytteenottolangan pujotus ehjänä koaksiaalin vaipan alle!

Jos aiot itse rakennella tämän tyyppisen antennivirittimen, käy katsomassa mallia Radiomäen museossa SRAL:n osastolla. Siellä saat tuntuman siihen, miten ja millä workittiin siihen aikaan, kun isoisä kuuslampu-kuutosen osti!

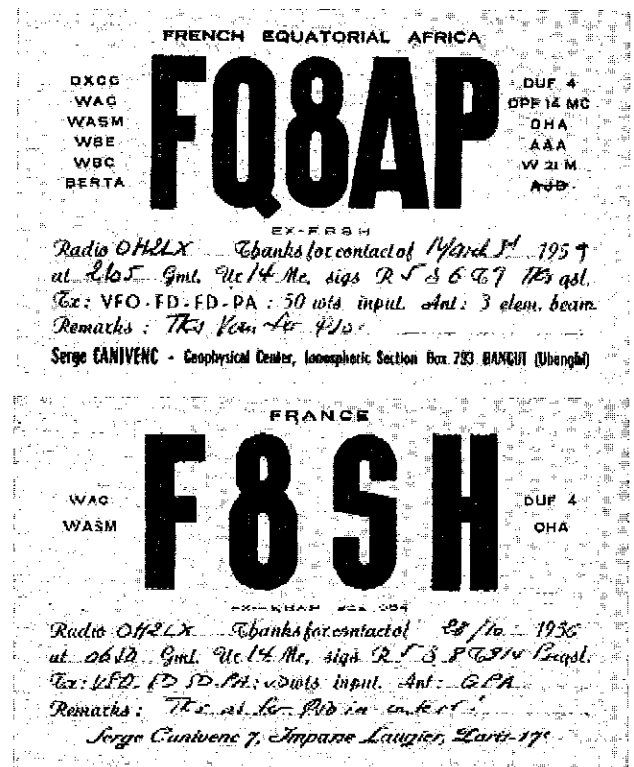
Muistojen galleriasta

Väinö K. Lehtoranta, OH2LX

IARU Region 1:n pitkäaikainen Es-koordinaattori Serge Canivenc, F8SH, ex FQ8AP osallistui monen vuoden ajan myös CCIR -tutkimusryhmä IWP 6/8:n toimintaan. Juuri hän vei tutkijoiden tietoisuuteen Es:n hämmästyttävimmän piirteen eli sen ajoittaisen esiintymisen 145 MHz ja jopa 200 MHz taajuuksilla, joilla moinen eteneminen ei teorioiden mukaan pitänyt lainkaan olla mahdollista.

Tapasin Sergeä CCIR SG6 -kokouksissa Genevessä ja tallella myös on kirjeenvaihto, jossa hän ottaa kantaa mm. sään ja ukkosen mahdollisiin vaikutuksiin. Vuonna 1987 istuimme kokouksen jälkeen geneveläisessä katukahvilassa juttelemassa niitä ja näitä. Erotessamme ranskalaiseen tapaan halaten, hän lausui mieleeni jääneet sanat: "...goodbye my boy, I don't know if we meet again...". Sanat palautuivat mieleeni, kun seuraavana vuonna lähettämiini kirjeisiin ja raporteihin ei kuulunut vastausta. Vuoden lopulla saapui sitten Perros-Guirecin idyllisestä pikkukaupungista Bretagnesta hänen vaimoltaan kortti, jossa ilmoitettiin Sergen kuolleen 5.7.1988, 65 vuoden ikäisenä.

Sergeltä jäi noin 1500 Es-artikkelin kokoelma ja hänen omiin julkaisuihinsa käyttämä työväline on miltei uskomaton. Mainittakoon vuosiyhteenvedot, joissa päivä päivältä selostetaan kaikki Euroopasta tietoon tuleet Es yhteydet ja kuunteluhavainnot. Esimerkiksi vuoden 1981 Es tapahtumat käsittävät 437 koneella tiiviisti kirjoitettua sivua. Serge oli myös muutamalta "kaikkien aikojen" Es-kelipäivältä laatinut raportit, joissa tieteilijän perusteellisuudella analysoidaan

käytettäväksi saatuja erilaisia havaintoja: 4.7.65, 24.5.71, 9.7.74 sekä 10.7.78. Yllämainitut ja monet muut dokumentit on taltioitu Arjärven Viestiyhdistyksen tiloihin.